

Alapítványi felhívás

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola alapítványi felhívással fordul Szeged, Csongrád megye és az ország más településeinek állampolgáraihoz, vállalkozásaihoz és intézményeihez, egyházaihoz.

Az elmúlt hetekben több mint 20. határainkon kívül élő magyar nemzetiségű fiatal kérte felvételét a főiskolára. Intézményünk készen áll arra, hogy a hallgatók képzéséről gondoskodjék, ezért áldozatot is hoz, de a képzés teljes átvállalása meghaladja erejét.

Az alapítvány célja, hogy a szomszédos országok ma-

gyar nemzetiségi fiataljai számára ösztöndíj formájában anyagi támogatást nyújtson. Az alapítvány jelentős segítséget nyújtana a magyar lakta területek pedagógus-ellátásának javításához, ezzel a magyar nemzetiség kultúrájának, szellemi és anyagi gyarapodásához.

Kérjük, hogy mindazok, akik az alapítvány céljaival egyetértenek, és anyagi vagy más támogatást felajánlanak, erről írásban vagy telefonon tájékoztassák Tóth Károly főiskolai főtitkárt. (Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, 6701 Szeged, Április 4. útja 6. sz., telefon: (62) 10-495; telex: 82-452.)

Botond a Műcsarnokban

Nem panaszkodok, hanem vádlok

A Dél-Magyarországról származó és 10 éve az NSZK-ban élő Botond „Homage” című térinstallációs kiállítása nyílt csütörtökön Budapesten, a Műcsarnokban, melyet Peter Laub művészettörténész és Kurdi Fehér János költő, a JATE ötödéves hallgatója nyitották meg. A kiállítás témája az a tudatos, vagy gondatlanságból elkövetett pusztítás, melyet a természetes és kulturális környezetünkön, életterünkön követünk el. Ehhez hamis, vagy rosszul értelmezett fejlődésmélelet és rövidlátó gazdasági célok szolgálnak alibiként. A művész két konkrét eseményből meríti témáját: 1. A Pécsvárad melletti Zengő-hegy erdőállományának elpusztítása; 2. A 8 ezer romániai falu lerombolásának terve. Ez utóbbitól a politikai események utolérték a tervezett politikai tartalmat. A műcsarnokbeli kiállítás három teret és három térinstallációt foglal magában.

Első tér: demonstrálja a gátlástalan és megdöntött pusztítást, amelyet a ter-

mészet e részén az ember végbe vitt. A terem végfalán az erőitől szétszabdalt hegy egy nagy formátumú rajza látható. Előtte vaslemezről hegesztett plastikák, melyek száraz ágak formájában halomba rakva fekszenek. Ez a hegy mindannak a brutalitásnak a szimbóluma, melyet az ember saját környezete ellen elkövet.

Második tér: itt leszűkül a tér, és a teljes kép helyett a részletre koncentrálódik a figyelem. A fa sor (Allee), mely a koronáktól megfosztott fák sorából áll — 3 méter magas rajzok formájában — érzékelteti, hogy részei vagyunk a környezetnek, mely körülvesz bennünket.

Harmadik tér: a hagyományokra épülő emberi környezet és az emberi természet, mint közösségi lény pusztulását idézi. Egy bizonytalan egyensúlyban álló kapu (szintén vaslemezről hegesztve), mely a falnak döntve, funkciójától megfosztva, védtelenül áll, mégis uralva a teret. Az installáció további részei a pusztulás maradványai.

— Az előzetes tervek szerint Habsburg Ottót kérted meg a kiállítás megnyitására.

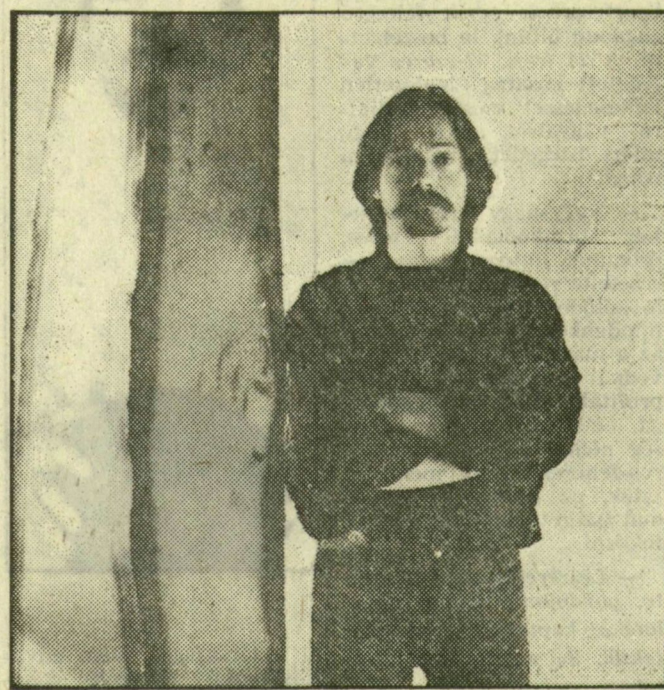
— Még jóval a kiállítás előtt írtam Habsburg Ottónak. Ő azt válaszolta, hogy mindent megtesz, amit csak tud. Ezt többféleképpen lehet értelmezni, de erre csak később jöttem rá. Amikor konkrétizálni próbáltam az ajánlatát, nem volt hajlandó válaszolni, az utolsó pillanatig húzta-halasztotta a dolgot. Végül, mint „védnök”, egy olyan minősítéssel hangzó, kétszoros levelet írt, melyet, ha — ahogyan előzetes terveinkben szerepelt — felolvassuk, Habsburg Ottó teljesen nevetségessé vált volna. De most már örülök, hogy nem jött el, mert számomra ez az eset bebizonyította, hogy nem vállalt kockázatot, semmiféle felelősséget.

— Hogyan illett volna Habsburg Ottó személye a kiállítás koncepciójába?

— Ebben az esetben az volt a cél, hogy a konzervatív erők is megmutathassák segítőkészségüket.

— Úgy tudom, Pécsváradon művésztelepet létesítesz.

— Igen, ott örökölttem egy házat, és mint kertész, vagy boldog háztulajdonos nem sokat tudok kezdeni vele. Nagyon jól érzem ott magam, de ezt az örömet inkább az adja, hogy nemcsak számomra lesz fontos, hanem egy közösségnek. Egy olyan alkotóháza gondoltam, mely egyszerre csak egy, kettő, vagy három embert fogadna be — költőt, zenészt, filozófust, képzőművészt. Ez a lehetőség

már félig adott, mert annak idején a pajtában rendeztem magamnak egy műtermet. Az ehhez tartozó lakrész kevés befektetéssel viszonylag hamar létrehozható és rögtön beindulhat a telep. A vázlatos, írásos koncepció már elkészült. Üzemeltetése sem lesz költséges, mert vannak művészek, akik bizonyos célokért sok mindent megtesznek. Szóval ez nem egy áldozat, hanem egyszerűen hozzátartozik egy művész életéhez. Számomra az a művész, akinek van emberi tartása, hogy elérje célját. Elsősorban az ilyen embereket szeretném meghívni.

— A magyarországi képzőművészek közül kikkel tartod a kapcsolatot?

— Sajnos, jóformán semmilyen kapcsolatom nincs. Ez abból adódik, hogy az Iparművészeti Főiskolára jártam, és szinte nem volt kontaktusom, és még ezt a kicsit is elvesztettem a kinttartózkodásom alatt. Viszont mióta hazajárok, rendszeresen gyűjtöm a benyomásokat a különböző kiállításokon.

— Terveid között szerepelt, hogy minden évben megmásszátok a Zengőt, illetve egy Zengő-kör alakítása.

— Az első alkalommal legalább húszan voltunk. Sajnos, ebből még nem sikerült tradíciót csinálni, mely leginkább azt a célt szolgálná, hogy újra létrejöhessenek mikroközösségek. Mert megdöbbentő

számomra, ha külföldön magyarokat látok vagy hallok, akkor inkább elfordulnak, csak nehogy észrevegyék őket; hiányzik egyfajta szolidaritás. A Zengő-körnek még csak a vázlatai készültek el. A lényege az lenne, hogy fórumot adjon mindazoknak, akik szívük szerint tenni akarnak ezért az országért. A Zengő-kör politikai jellegű, de nem pártpolitikai értelemben az, hanem egy mozgalom, bár a mozgalom szónak ma nagyon rossz ize van. Ebben az egyesülésben — költőtől a mérnőkiig — bizonyos ökológiai problémák konkrét megoldásával és pozitív utópiák tervezeteinek elkészítésével foglalkoznának, és ezek reális kivitelezési lehetőségeivel. Remélem, ez hamarosan egy intenzíven dolgozó csoportosulássá alakul, mert úgy érzem, nagyon kevés az idő. És talán később arra is képes lesz a Zengő-kör, hogy kormányzati tanácsadást végezzen, és építő, pozitív kritikát adjon. Hasonlóan, mint a mostani kiállításon a Zengő, mert én nem panaszkodom, hanem ez a kiállítás egy vád. Amelyre érdekes módon a Pécsvárad-i Erdészeti Vállalat már válaszolni készül.

— Honnan szerezted a kiállítás szponzorait?

— Körülbelül 100 levelet írtam különböző cégeknek, hogy támogassák a kiállítást. A levelek többségére nem érkezett válasz. Huszonkilencen elutasítottak; mindössze kilenc NSZK-beli és három magyar cég támogatott. Sajnos, ez a pénz csak a költségek 25 százalékát fedezi. A Műcsarnok bejáratán lengedező fehér lepelnek erdélyi hagyományokba vezető gyökerei vannak. Ezt azért jegyzem meg itt, mert a támogató cégek hiánya miatt a megnyitó utáni „Halotti tor” elmaradt, mely szervesen kapcsolódott volna az Erdély-koncepcióhoz.

— Mit jelent neked ez az itthoni kiállítás?

— Számomra nagyon fontos, mert ott „beszélhetek” a konkrét ökológiai problémáról, ahol helye van, ahol minél előbb fel kell lépni az esztelen pusztítással szemben.

Podmaniczky Szilárd

Pályázat művészeti ösztöndíjra

A Csongrád Megyei Tanács pályázatot hirdet a megyénkben élő hivatásos művészek, alkotói kollektívák, illetve időszakosan itt dolgozó művészek számára alkotói ösztöndíj elnyerésére.

Pályázni lehet egyszeri alkotói ösztöndíjra egyéneknek (10 ezer forint) és alkotói csoportoknak (maximum 50 ezer forint) és fiatalok alkotói ösztöndíjára (3-6 hónapig terjedő időszakra havi 5 ezer forint). Korhatár: 35 év.

A pályázatok beküldési határideje: 1990. március 10.

A megyénkben időszakosan működő művészek pályázhatnak vendégösztöndíjra, melynek összege egy hónapig terjedő időszakra

napi 100 forint. Ezt az év bármelyik időszakában be lehet nyújtani.

Az ösztöndíjra olyan hivatásos művész pályázhat, aki felsőfokú művészdiplomával rendelkezik. Ugyancsak pályázhatnak művészeti kutatómunkát végzők is.

A pályázatban meg kell jelölni az ösztöndíj valamelyik formáját, részletes munkaprogramot kell mellékelni, mely tartalmazza a művész eddigi tevékenységét, további alkotói céljait, feladatait, s ezen belül megjelölni, hogy milyen terve megvalósításához kívánja elnyerni az ösztöndíjat.

A pályázatokat a Csongrád Megyei Tanács V. B. művelődési osztályára kell beküldeni.

Az erdélyi néprajzkutatás helyzete és tennivalói

A Szegedi Erdélyi Kör vasárnapi rendezvényeiről általában szombati lapszámaink utolsó oldalán szoktunk beszámolni egy rövid hírben. A holnapi, vasárnapi rendezvény (kezdési időpont 16 óra, színhely: Római körút 31. szám, a felsővárosi Gál utca sarka) kapcsán ezúttal eltérünk a megszokott rendtől. A TIT néprajzi szakosztálya, valamint a Szegedi Erdélyi Kör szervezésében ugyanis Faragó József folklórkutató tart előadást a közönségnek. Vállalt témája — Az erdélyi néprajzkutatás helyzete és tennivalói — izgalmasnak ígérkezik, mivel köztudott (aki esetleg nem ismerne, ezúttal tudomásul veheti...), hogy kemény politikai kérdésként ítélték meg az utóbbi huszonöt esztendőben ezen tudományág a föld ama részén. A néprajz, a nemzeti önismeret eme nélkülözhetetlen kelléktára, különösen az utóbbi években, száműzetésre volt ítélve...

Faragó József mindezt már nyugdíjasként érte meg. Dolgozva. Nyilvánvaló: a fióknak. Erről is szó lesz. Pályafutásának fontosabb pillanatait: 1922-ben született Brassóban, itt, valamint Sepsiszentgyörgyön végezte gimnáziumi tanulmányait. Magyar néprajzi főszerkesztő 1945-ben a Bolyai Tudományegyetemen szerzett doktorátust, Gunda Béla tanítványaként. Egyik nagynevű elődje pályáját rajzolta meg a Kritikon Könyvkiadó 1000. kiadványában (Kriszta János; Vadrózsák, 1975.). Tanulmányaiiban a nemzeti önismeret és öntudat korszerű, a néprajztudománnyal összefüggő kérdéseit taglalta, rámutatva azon élő és bensőséges kapcsolatra, ami kialakult a kisebbségi sorsra ítelt magyarság lelki világában. A magyar klasszikusok kiadásában is tevékeny szerepet vállalt. Elemző tanulmányai és jegyzetei több jeles erdélyi kutatót segítettek az első megjelenésében.

Szakértője az összehasonlító folklórnak. Dr. Kós Károlyal a betiltatásig szerkesztette a távlatában mind nagyobb fontossággal bíró Népművelési Dolgozatok című sorozatot. Járt a moldvai csángók között... Jelentős kötetei és folklórtanulmányai felsorolására egy napilap nem vállalkozhat.

Lehet, hogy Kurcsi Minya havasi mesemondó (1966-ban megjelent kötetének címe) szellemiségét hozza magával — mindenféleképp üdítően fog hatni a decemberi forradalom után, e tavaszi februárban.

P. S.

DLUSZTUS IMRE

— Gyere, vár egy hölgy — szól be kollégám a szobámba —, cikket hozott két hete, Marxról. Azt mondja, erről akar veled beszélni.

Homlokráncolás. Filozófiai dolgozat az utóbbi napokban nem volt a kezembem. Legalábbis így emlékezem, midőn régmúlt telefonok, üzenetek, kéziratok és levelek látnos dzsungelében eljutni kívánok ehhez a tisztáshoz, de gyöngye kezembe csak nem jut oly éles eszköz, amivel rendet tudnék vágni.

— Csorvászról jöttem, vonattal — mondja a lány a bemutatkozás után, és a helységnevét után minden megvilágosul, mintha a tévedésekre ítélt emlékezet homályló erdejéből különös erők emeltek volna ki a nap-sütötte reneteg fölé.

Igen, kaptam egy levelet Csorvászról, öreges kéz írta zavaros szöveget, arról, hogy tarthatatlan immár a marxizmus-leninizmus hegemoniája. A vonalas írkából kitépett lapot az elolvasás után archiváltam, azaz a papírkosárba dobtam, mert egyfelől sokat írtunk már erről, másrészt pedig túlzott igényt fedeztem föl abban, hogy egyetlen irkálapon ily sommásan mondjanak ítéletet egy egész eszmerendszer fölött. Ezt sietve közlöm Agnessel, miközben letelepedünk.

— Két hétig olvastam a könyvtárban — rebege válaszol.

— Ne haragudjon, de az az öreges kéz vezette írás...

— A barátom írta, én diktáltam.

Nyakig gombolt lódenkabát, szürke nadrag, ormótlán hótápos csizma. Haja a galériára hullámkzik, szomorú szemén fátyol, bőre akár a víz mosta kavics.

— Hány éves?

— Tizenhét.

Zavarba jövök. Arca, beszéde, tartása fiatalasszonyt sejtet.

— Most járok nyolcadikba — mondja nyomatékul. Félek megdöbenni, udvarolni még

Ágnes

inkább, ráadásul az öreges kézírás lebeg előttem.

— Ma nincs tanítás?
— Nincs, értekezletet tartanak a tanárok.
— Jó tanuló?
— Nem, csak az irodalmat szeretem.
— Verset is ír?
— Rámemeli tekintetét.
— Folyton. Alig alszom, állandóan írok. Meg apámat ápolom, levágták a lábát.
— Vannak testvérei?
— Öten vagyunk, de ketten már eltávoztak.

Úgy mondja, mintha meghaltak volna. Mondatának hatása egy hideg sírkő érintéséhez hasonlít. Megérzi visszahúzódasomat.

— Úgy értem, az egyik megházasodott, a másikat pedig elzavarta az apám.
— És az édesanyja?
— Egyszerű asszony.

Így mondja, mintha tudná, azok foglalnának ekként, akik már magas posztról néznek vissza az asztalon gözölgő hajában főtt krumplira.

— Miért foglalkozik Marxszal? — fordítom vissza a gondolat szekerét az eredeti útra.
— Mert nagyon érdekel. Én ugyanis forradalmár vagyok. A rendőrség is figyel, mert tagja vagyok egy közösségnek. De erről nem mondhatok többet, mert köt az esküm.

Gyorsan, pontosan beszél, mintha betanult verset mondana föl.
— Fegyvereik is vannak?
— Nincsenek.
— Tehát maguk békés forradalmárok.

— Véleményem szerint ma Magyarországon békés forradalom zajlik. Mindent a politika határoz meg, ezért nekünk ott kell lennünk a politizálók között.

Ezt egy tizenhét éves, falusi kislány mondja. Elnézem, ugyanazzal a tartással ül, ahogy ősei tehették, ha ugyan helyet kínáltak őket. Ágnes nem dől hátra a fotelben, kezeit összekulcsolva, ölébe ejti.

— Hogyhogy figyeli a rendőrség?
— Egyszer kihallgattak, mert eltűnt egy zászló az iskolából.

— Maga tüntette el?

— Nem, én csak a háttérből irányítottam — mosolyodik el, mintha arról mesélné: galambot röptettek föl fizikaórán, az utolsó padból.

— Tudja, hogy magának veszélyes a szerepe?

— Tudom. Letagló ez a határozottság Visszatérek a rutinkérdések szilárd burkolatú útjára.

— Továbbtanul?

— Könyvkötő szerettem volna lenni, mert élvezem a könyveket, de idén nem indul ilyen képzés. Így segédápoló leszek, hisz apámat mindenféleképp gondoznom kell, s ezzel legalább tanulom is a költésességet. Ez a munka biztosan nemcsak abból áll, hogy forgatok egy beteget az ágyban.

Türelmetlenül csöng a telefon. Az ajtóban állva kérdezem:

— Küld még írást?

— Elvesztettem a bizalmamat a lap iránt.

— Tudja, kéziratokat nem őrzünk meg, és...

— Jól van, megértem.

Kézét fogom, kemény szorítást érzek.

— Legalább a verseiből küldjön!

Bólint, kinyitja az ajtót, majd visszafordul. Tekintetében szorongó, őszi délután.

— Nagyon szomorú verseket írok.